

ESP: KASBGA YO'NALTIRILGAN CHET TILLARINI O'QITISH METODLARI

Abdullaveya Ozoda Alisher qizi

Uzbekistan state World Languages university

English philology faculty

abdullavevaozoda696@gmail.com

Ilmiy Rahbar: **Meyliyev Muzaffar**

Annotatsiya: Mazkur maqolada kasbga yo'naltirilgan chet tillarini o'qitishning mazmuni va o'ziga xos jihatlari yoritilgan. Unda til o'rganish jarayonini muayyan kasbiy faoliyat bilan bog'lashning ahamiyati, o'quvchilarda professional kommunikativ kompetensiyani shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy metod va yondashuvlardan foydalanish orqali o'quvchilarning amaliy nutq ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Maqola kasbiy ehtiyojlarga moslashtirilgan ta'lim jarayoni samaradorligini oshirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: kasbga yo'naltirilgan chet tili, ESP, kasbiy kommunikatsiya, til o'rganish metodlari, interfaol ta'lim, professional kompetensiya, vazifaga asoslangan o'qitish.

Аннотация. В статье рассматриваются особенности преподавания иностранного языка, ориентированного на профессиональную деятельность (ESP). Анализируются методы обучения, направленные на формирование у студентов профессиональной коммуникативной компетенции и развитие практических навыков речи в рамках конкретной профессии. Особое внимание уделяется современным подходам и интерактивным методам, способствующим эффективному усвоению профессиональной лексики и навыков межкультурного общения. Статья подчёркивает значимость адаптации учебного процесса к профессиональным потребностям учащихся для повышения его результативности.(2)

Ключевые слова: профессионально ориентированный иностранный язык, ESP, профессиональная коммуникация, методы обучения языку, интерактивное обучение, профессиональная компетенция, обучение на основе задач

Abstract. This article examines the teaching of foreign languages for specific professional purposes (ESP). It analyzes methods aimed at developing students' professional communicative competence and practical language skills within their respective fields. Special attention is given to modern approaches and interactive methods that facilitate the effective acquisition of professional vocabulary and intercultural communication skills. The study emphasizes the importance of adapting the teaching process to students' professional needs to enhance learning outcomes.(2)

Key words: professionally oriented foreign language, ESP, professional communication, language teaching methods, interactive learning, professional competence, task-based learning

Kirish

Bugungi global dunyoda chet tillarini bilish nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki professional faoliyatda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, tibbiyot, turizm, muhandislik, iqtisodiyot kabi sohalarda ishlovchi mutaxassislar uchun kasbiy tilni bilish

ish samaradorligini oshiradi va xalqaro muloqot imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu sababli, ta'lim tizimida umumiy til o'qitishdan tashqari, kasbga yo'naltirilgan chet tilini o'qitish (ESP – English for Specific Purposes) yo'nalishi shakllandi.(2)

Kasbga yo'naltirilgan til o'qitishning asosiy maqsadi o'quvchilarga o'z sohasida samarali muloqot qilish, professional terminologiyani to'g'ri qo'llash va amaliy vaziyatlarda erkin fikr almashish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik yondashuvlar va interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Kasb sohaslarida ESP misollari

1. Tibbiyot

Shifokorlar, hamshira va boshqa tibbiyot xodimlari uchun ESP quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- Kasbiy terminologiya: tashxislar, dori nomlari, tibbiy protseduralar;
- Muloqot: bemor bilan suhbat, konsultatsiyalar, jamoa ichidagi muloqot;
- Hujjatlar: hisobotlar, tibbiy kartalar, elektron yozuvlar.

Metodlar: roli o'yinlar, bemor-suhbat mashqlari, amaliy laboratoriya vazifalari.

2. Transport

Haydovchilar, logistika xodimlari va transport menejerlari uchun ESP:

- Terminologiya: yo'l harakati, transport hujjatlari, logistika atamalari;
- Muloqot: yuk tashish buyurtmalari, mijozlar bilan bog'lanish;
- Hujjatlar: transport rejalarini tuzish, hisobotlar.

Metodlar: real hayotiy vaziyatlar, muammoli vazifalarni yechish, rolli o'yinlar.

3. Turizm

Gidlar, mehmonxona xodimlari va sayyohlik sohasidagi mutaxassislar uchun:

• Terminologiya: mehmonxona xizmatlari, sayyohlik marshrutlari, turistik atamalar;

- Muloqot: mehmonlar bilan suhbat, buyurtmalar qabul qilish;
- Hujjatlar: rezervatsiya shakllari, yo'llanma va reklama materiallari.

Metodlar: dialog mashqlari, interfaol darslar, turistik scenariylar.

4. Biznes va menejment

Bank xodimlari, menejerlar va tadbirkorlar uchun ESP:

- Terminologiya: moliya, marketing, menejment atamalari;
- Muloqot: yig'ilishlar, prezentatsiyalar, mijozlar bilan muzokara;
- Hujjatlar: biznes-reja, email, hisob-kitoblar.

Metodlar: loyiha ishlari, debatlar, vazifaga asoslangan mashqlar.

Metodlar va yondashuvlar (1)

1. Kommunikativ metod: real ish vaziyatlari asosida tilni o'rgatadi.
2. Vazifaga asoslangan yondashuv (Task-based learning): ma'lum kasbiy vazifalarni bajarish orqali til o'rganish.
3. Interfaol metodlar: rolli o'yinlar, muhokamalar, problemali vaziyatlar.
4. Raqamli texnologiyalar: mobil ilovalar, onlayn platformalar, video va audio materiallar orqali o'rganish.

Xulosa

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili (ESP) o'quvchilarning professional kompetensiyasini shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi.(3) Zamonaviy pedagogik metodlar, interfaol va vazifaga asoslangan yondashuvlar yordamida o'quvchilar tilni amaliy qo'llashni o'rganadi va kasbiy mahoratini oshiradi.(5) Raqamli texnologiyalar va kasbiy vaziyatlarga mos materiallar ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. Kelajakda ESPni yanada rivojlantirish, har bir kasb sohasi uchun individual yondashuvlarni ishlab chiqish dolzarb vazifa bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Basturkmen, H. (2010). *Developing Courses in English for Specific Purposes*. Palgrave Macmillan.
2. Dudley-Evans, T., & St John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge University Press.
3. Flowerdew, J., & Peacock, M. (2001). *Research Perspectives on English for Academic Purposes*. Cambridge University Press.
4. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). *English for Specific Purposes: A learning-centred approach*. Cambridge University Press.
5. Jordan, R. R. (1997). *English for Academic Purposes: A guide and resource book for teachers*. Cambridge University Press.
6. Sobirova, F. I. (2025). Speech manipulation in electoral programs. *Philological Research: Language, Literature, Education*, 1(1.1).